

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж4 68/21
1.3.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судије Сање Агатоновић, председника већа и судија Весне Секулић и Данице Косовац, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Небојша Богдановић, адвокат из Београда - Вишњица, Маршала Тита 121, против туженог eVršac Group д.о.о., из Вршца, Београдски пут бб, чији је пуномоћник Драгомир Тодоровић, адвокат из Вршца, Жаарка Зрењанина 42, ради утврђења повреде ауторског права и накнаде штете, одлучујући о жалби туженог изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду П4 172/18 од 29.12.2020. године, у седници већа одржаној дана 1.3.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П4 172/18 од 29.12.2020. године у првом, другом, трећем и делу четвртог става изреке којим је обавезан тужени eVršac Group д.о.о., из Вршца, да тужиоцу АА из ..., на име накнаде неимовинске штете због повреде моралних права аутора јавним саопштавањем ауторског дела тужиоца – фотографије "... " у непотпуној форми исплати износ од 30.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана пресуђења 29.12.2020. године, па до исплате.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду П4 172/18 од 29.12.2020. године у преосталом делу четвртог става изреке, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужени eVršac Group д.о.о., из Вршца, да тужиоцу АА из ..., на име накнаде неимовинске штете због повреде моралних права аутора јавним саопштавањем ауторског дела тужиоца – фотографије "... " у непотпуној форми исплати износ од још 20.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана пресуђења 29.12.2020. године, па до исплате.

ПРЕИНАЧАВА СЕ решење о трошковима поступка садржано у седмом ставу изреке пресуде Вишег суда у Београду П4 172/18 од 29.12.2020. године, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужени eVršac Group д.о.о., из Вршца да тужиоцу АА из ... на име трошкова парничног поступка исплати износ од 83.943,34 динара са законском затезном каматом од извршности одлуке, па до исплате, у року од 15 дана од пријема ове пресуде.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П4 172/18 од 29.12.2020. године, првим ставом изреке усвојен је тужбени захтев, па је утврђено да је тужени повредио ауторска права тужиоца, тако што је дана ... године на интернет сајту www.evorsac.rs неовлашћено јавно саопштио ауторска дела, јавно саопштио ауторска дела без назначења имена или псеудонима тужиоца као аутора – фотографије "...", "...", "... и "...", и јавно саопштио ауторско дело у непотпуној форми – фотографију "...", чиме је тужиоцу нанео имовинску и неимовинску штету. Другим ставом изреке обавезан тужени да тужиоцу на име накнаде имовинске штете због повреде ауторског права, јер је дана ... године на интернет сајту www.evorsac.rs неовлашћено јавно саопштио ауторско дела тужиоца – фотографије "...", "...", "... и "...", исплати износ од 141.083,64 динара, по саопштавању 28.216,728 динара, са законском затезном каматом почев од дана пресуђења 29.12.2020. године, па до исплате. Трећим ставом изреке обавезан тужени да тужиоцу на име накнаде неимовинске штете због повреде моралних права аутора јавним саопштавањем означених ауторских дела тужиоца без назначења имена или псеудонима аутора исплати износ од укупно 200.000,00 динара, по саопштавању 40.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана пресуђења 29.12.2020. године, па до исплате. Четвртим ставом изреке обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде неимовинске штете због повреде моралних права аутора јавним саопштавањем ауторског дела – фотографије "... у непотпуној форми исплати износ од 50.000,00 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења 29.12.2020. године, па до исплате. Петим ставом изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев за накнаду имовинске штете због повреде ауторског права у делу преко досуђеног за износ од још 38.916,36 динара, по саопштавању 7.783,27 динара са законском затезном каматом од пресуђења, па до исплате. Шестим ставом изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев за накнаду неимовинске штете због повреде моралних права аутора јавним саопштавањем ауторског дела без назначења имена или псеудонима аутора у делу преко досуђеног за износ од још 40.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења, па до исплате. Седмим ставом изреке обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 101.000,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности, па до исплате.

Благовремено изјављеном жалбом тужени је побијао првостепену пресуду из свих разлога прописаних 373 став 1 Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11...18/20) како из садржине жалбе произлази у првом, другом, трећем, четвртном и седмом ставу изреке. Трошкове другостепеног поступка опредељено је тражио.

Испитујући правилност првостепене пресуде у побијаном делу, сагласно овлашћењима предвиђени чланом 386 Закона о парничном поступку, Апелациони суд је оценио да је жалба туженог делимично основана.

Током првостепеног поступка нису учињене битне повреде одредаба парничног

поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку на које другостепени суд пази по службеној дужности, а изрека првостепене пресуде у потврђујућем делу је јасна и у њеном образложењу су дати потпуни разлози о битним чињеницама, који су сагласни са изведеним доказима, тако да се она неосновано побија указивањем и на битне повреде парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је аутор фотографија "...", "...", "... и "...", насталих ... године и први пут објављених у листу "Поп рок" у оквиру репортаже ..., у чије оригинале је првостепени суд извршио увидом у достављене негативе. Предметне фотографије саопштене су од стране туженог на интернет сајту www.evorsac.rs дана ... године у оквиру текста " Како се ... провела на концерту ..., ...", без сагласности тужиоца и без назначења имена, псеудонима или знака тужиоца као аутора. Фотографија "... саопштена је у непотпуној форми, тако што је исечена са десне стране, па се не види део микрофона, а фотографија "... саопштена је два пута у истом тексту. Као извор текста и фотографија означен је интернет сајт уигорариг.com. Фотографије су се налазиле на интернет сајту туженог и дана ... године. Тужилац је ... године на сајту туженог видео да су фотографије саопштене, без назначења његовог имена као аутора и без његове сагласности, а пре објављивања фотографија нико га није контактирао. Тужилац се професионално бавио фоторепортажом од 1977. године, објавио је преко 20.000 фотографија, имао је преко 50 изложби, а тренутно је незапослен, јер нема здравствених могућности да се бави фотографисањем. Фотографије су настале у периоду када је био стално запослен у "... као уредник фотографије, у оквиру репортаже за ..., по одлуци главног и одговорног уредника редакције и исте су објављене у часопису "Поп рок" уз текст, где је наведено да је тужилац аутор. Фотографија "... је кропована – исечена, док су остале фотографије исте као на оригиналу. Тужилац се осећао изнервирано због објављивања фотографија без његовог потписа и у измењеној форми, има висок шећер и крвни притисак, свађао се и са члановима породице, а никоме као аутор није уступио предметне фотографије. Тужени није тражио сагласност за објављивање фотографија, цео чланак са фотографијама преузет је са сајта уигорариг.com, на коме није наведен аутор фотографија, а приликом саопштавања фотографија у тексту је наведен извор текста и фотографија.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је у складу са члановима 2 став 1 и 2 тачка 9, 9 став 1, 2 и 3, 15, 16 став 1, 17, 19 став 1 и 2, 30, 43 став 1, 98 став 1, 2, 3, 102 став 1 и 2 и 205 став 1 и 2 Закона о ауторском и сродним правима ("Службени гласник РС", бр. 104/09...29/16), разматрајући прво приговор недостатка активне легитимације оценио да је исти неоснован, пошто је увидом у негатив предметних фотографија, достављених од стране тужиоца утврдио да је тужилац њихов искључиви аутор, да из исказа тужиоца произлази када и на који начин су настале предметне фотографије и да је протекао рок прописан чланом 98 Закона о ауторском и сродним правима од завршетка дела створеног током трајања радног односа тужиоца, тако да је на несумњив начин утврђено да је тужилац носилац ауторског права. Након тога, првостепени суд је оценио да је тужени без сагласности тужиоца – аутора јавно саопштио ауторско дело – предметне фотографије, а да притом није назначио име односно псеудоним тужиоца као аутора и јавно је саопштио фотографију "... у непотпуној форми, чиме је повредио имовинска и морална права тужиоца као аутора.

Код одлучивања о висини накнаде имовинске штете првостепени суд је водио рачуна о прегледу минималних цена фотографија Удружења ликовних уметника примењених уметности и дизајнера Србије (УЛУПУДС) и закључио је да тужиоцу припада накнада у износу од 141.083,64 динара (по 28.216,728 динара за свако саопштавање), јер су предметне фотографије саопштене на сајту туженог дана ... године, а фотографија “...” саопштена је два пута, а фотографије су се налазиле на истом сајту и дана ... године, а са законском затезном каматом у складу са члановима 189 и 277 Закона о облигационим односима, почев од дана пресуђења 29.12.2020. године, па до исплате, док је одбио, као неоснован тужбени захтев у делу преко досуђеног за износ од још 38.916,36 динара (7.783,27 динара по саопштавању), са траженом законском затезном каматом.

Код одлучивања о висини накнаде нематеријалне штете, првостепени суд је пошао од критеријума прописаних одредбом члана 200 Закона о облигационим односима, узимајући у обзир да је тужилац дугогодишњи професионални фотограф, да је за свој рад добио низ награда, да је објавио преко 20.000 фотографија, да је исти претрпео неимовинску штету насталу повредом права на назначење имена аутора, те је истом досудио износ од укупно 200.000,00 динара, односно 40.000,00 динара по саопштавању, а за штету насталу повредом права на заштиту интегритета дела, због саопштавања ауторског дела у непотпуној форми – фотографије “...” , досудио је износ од 50.000,00 динара, оцењујући да су учињене знатне измене приликом саопштавања спорне фотографије од стране туженог. На досуђени износ накнаде неимовинске штете, првостепени суд је, у складу са чланом 277 Закона о облигационим односима, тужиоцу досудио законску затезну камату почев од дана пресуђења 29.12.2020. године, па до исплате. У преосталом делу, преко досуђених, а до тражених износа на име накнаде неимовинске штете, првостепени суд је одбио, као неоснован тужбени захтев, као превисоко постављен. Првостепени суд је оценио да су без утицаја наводи туженог да се ради о фотографијама које су пре саопштавања биле у масовној употреби на интернету, на сајту уигорарig.com, јер је ауторско дело тужиоца саопштено без сагласности тужиоца и без означавања имена тужиоца као аутора, у непотпуној форми, а тужени је као правно лице, са издавачком делатношћу био је у обавези да поступа са појачаним степеном пажње, па се не може ослободити одговорности на накнаду штете.

Према оцени Апелационог суда првостепени суд је на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно применио материјално право, дајући за своју одлуку у потврђујућем делу разлоге које у целости прихвата Апелациони суд и сходно члану 396 став 2 Закона о парничном поступку, на исте упућује.

Неосновано се жалбом туженог указује на учињену битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку – да побијана пресуда нема разлога о одлучним чињеницама које се односе на повреду ауторског права тужиоца.

Одредбом члана 2 став 1 и став 2 тачка 6 и 9 Закона о ауторском и сродним правима прописано је да је ауторско дело оригинална духовна творевина аутора, изражена у одређеној форми, без обзира на његову уметничку, научну или другу вредност, његову намену, величину, садржину или начин испољавања, те да се ауторском делом сматрају нарочито дела ликовне уметности (слике, цртежи, скице, графике, скулптуре и др.), као и фотографије, тако да закон штити свако па и обично

фотографско дело укључујући аматерска дела.

Одредбом члана 9 став 1 Закона о ауторском и сродним правима прописано је да је аутор физичко лице које је створило ауторско дело. Ставом 2 истог члана прописано је да се аутором сматра лице чије су име, псеудоним или знак назначени на примерцима дела или наведени приликом објављивања дела, док се не докаже друкчије. Ставом 3 истог члана прописано је да је аутор дела носилац ауторског права.

Одредбом члана 19 став 1 Закона о ауторском и сродним правима прописано је да аутор има право на економско искоришћавање свог дела, као и дела које је настало прерадом његовог дела. Ставом 2 истог члана прописано је да за свако искоришћавање ауторског дела од стране другог лица аутору припада накнада, ако овим законом или уговором није другачије одређено.

Одредбом члана 30 Закона о ауторском и сродним правима прописано је да аутор има искључиво право да другоме дозволи или забрани јавно саопштавање дела, укључујући чињење дела доступним јавности жичним или бежичним путем, на начин који омогућује појединцу индивидуални приступ делу са места и у време које он одабере.

Одредбом члана 207 став 1 Закона о ауторском и сродним правима прописано је да независно од одредбе члана 9 став 2 овог закона, ако је име тужиоца назначено на примерку или другом облику материјализације ауторског дела, он ће се сматрати носиоцем ауторског права на том делу, док се не докаже друкчије.

Тужилац је за своје тврдње да је аутор, као доказ свог ауторства доставио негатив свих предметних фотографија, па је првостепени суд извршио увид и на основу доказа изведених током првостепеног поступка правилно оценио да су исте ауторско дело тужиоца и да је и да је тужени исте саопштио. Аутор ужива имовинска права у погледу свог ауторског дела и од тренутка настанка ауторског дела има право на економско искоришћавање дела, а за свако искоришћавање ауторског дела од стране другог лица, аутору припада накнада, ако законом или уговором није другачије одређено. Осим тога, аутор има и искључиво право да другоме дозволи или забрани јавно саопштавање дела, а сагласност аутора за објављивање дела и услови под којима се дело може објавити мора бити учињено на изричит и несумљив начин. Имајући у виду наведено, првостепени суд је на основу изведених доказа и резултата целокупног поступка које је правилно оценио у смислу одредбе члана 8 Закона о парничном поступку, несумњиво утврдио да су предметне фотографије ауторско дело тужиоца, да је тужени на свом интернет порталу исте јавно саопштио без сагласности тужиоца, а тужени током поступка није доставио ни предложио доказе који би изнете закључке суда на било који начин довели у сумњу.

На правилност побијане пресуде није од утицаја жалбено указивање да су фотографије и текст преузети са другог сајта. У ситуацији када је тужени саопштио предметне фотографије без сагласности тужиоца, тужилац има право на накнаду имовинске штете због повреде права на економско искоришћавање дела, као вид остварења и заштите његових имовинских права као аутора. Осим тога, неосновани су наводи о погрешној примени материјалног права да туженом није била потребна

дозвола аутора, у смислу одредбе члана 43 став 1 тачка 1, 2 и 3 Закона о ауторским и сродним правима. У конкретном случају предметне фотографије сачињене од стране тужиоца нису саставни део текућег догађаја од општег значаја за јавност који је био разлог извештавања и тужени није пружио доказ да је од тужиоца прибавио одобрење за његово саопштавање, већ је без дозволе тужиоца - аутора, јавно саопштио предметне фотографије, па је правилан закључак првостепеног суда да тужилац има право на накнаду имовинске штете због повреде права на економско искоришћавање дела. С тим у вези, и у случају прописаном одредбом члана 43. Закона о ауторском и сродним правима (што овде није случај) дозвољеност објављивања прописана је без дозволе аутора и без плаћања ауторске накнаде, али не и без означавања имена или псеудонима аутора, јер би то било противно моралном праву аутора прописаном у одредби члана 15 Закона о ауторском и сродним правима, односно праву на назначење имена аутора.

Неосновани су жалбени наводи о погрешној примени материјалног права при одлучивању о износу новчане накнаде, јер је правилно првостепени суд применио материјално право и оценио да је тужени неовлашћеним јавним саопштавањем ауторског дела – предметних фотографија тужиоца, без означавања имена или псеудонима тужиоца као аутора, повредио имовинска и морална права тужиоца - аутора предметних фотографија, па исти има право на новчану накнаду, која је побијаном одлуком правилно досуђена.

Како тужени није тужиоцу платио накнаду за (неовлашћено) саопштавање његовог ауторског дела, то је побијаном одлуком, на основу члана 205 Закона о ауторском и сродним правима, правилно обавезан тужени да тужиоцу исплати накнаду имовинске штете, која је утврђена у висини минималне цене фотографија према ценовнику УЛПУДУС. Првостепени суд је у конкретном случају досудио увећање за 200% због глобалног коришћења фотографија, будући да су предметне фотографије објављене на интернет страници и да су учињене доступном неограниченом броју корисника ван Републике Србије, а другостепени суд је одлуку прихватио као правилну, јер је висина обештећења идентична висини цене према ценовнику УЛПУДУС важећем на дан пресуђења. Висина правичне накнаде неимовинске штете бог повреде моралних права аутора јавним саопштавањем означених ауторских дела тужиоца без означавања имена или псеудонима аутора, по оцени овог суда правилно је одмерена и у свему је у складу са одредбом члана 200 Закона о облигационим односима, јер је правилно првостепени суд применио материјално право и оценио да је тужени јавним саопштавањем ауторског дела тужиоца без означавања имена или псеудонима тужиоца као аутора повредио морална права тужиоца, као аутора предметних фотографија, па има право на новчану накнаду, која је побијаном одлуком правилно досуђена. Нижи износ био би у супротности са чланом 200 став 2 Закона о облигационим односима и не би се постигао циљ новчане накнаде нити би се тужиоцу пружила сатисфакција.

Међутим, основано се жалбом туженог указује да је на утврђено чињенично стање првостепени суд погрешно применио материјално право - одредбу члана 200 став 2 Закона о облигационим односима када је тужиоцу досудио новчану накнаду као у четвртом ставу изреке побијане пресуде.

По оцени Апелационог суда, првостепени суд је одлучујући о висини накнаде неимовинске штете која припада тужиоцу због повреде моралних права аутора јавним

саопштавањем ауторског дела – фотографије “...” у непотпуној форми, из разлога што је фотографија исечена са десне стране, превисоко одмерио висину правичне новчане накнаде у износу од 50.000,00 динара. С обзиром на утврђене околности конкретног случаја, тужиоцу припада правична новчана накнада због повреде моралног права аутора, саопштавањем ауторског дела у непотпуној форми у укупном износу од 30.000,00 динара, јер наведени износ представља правичну накнаду штете адекватну трпљењу, коме је тужилац, као аутор дела, био изложен због повреде својих ауторских моралних права. Досуђеним износом се постиже примерена сатисфакција за претрпљене непријатности настале у психичкој сфери тужиоца имајући у виду и утврђени обим измењене, односно непотпуне форме саопштене фотографије, па наведени износ новчане накнаде представља правичну накнаду, адекватну учињеној повреди ауторског права. Осим тога наведени износ правичне новчане накнаде одговара и значају повређеног добра, друштвеној сврси накнаде и не погодују тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом у смислу одредбе члана 200 став 2 Закона о облигационим односима. На досуђени новчани износ тужиоцу припада законска затезна камата у смислу члана 277 Закона о облигационим односима почев од дана пресуђења, па до исплате, с обзиром да нематеријална штета доспева на дан пресуђења, јер се одмерава према критеријумима и вредности новац на тај дан. У делу преко досуђеног, а до траженог износа са припадајућом каматом од пресуђења до исплате, Апелациони суд је тужбени захтев одбио као неоснован сматрајући да би се досуђивањем већег износа од досуђених погодовало тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

Имајући у виду наведено, Апелациони суд је применом члана 390 у вези са чланом 387 став 1 тачка 2 Закона о парничном поступку донео одлуку као у првом ставу изреке, а применом члана 394 тачка 4 у вези са чланом 387 став 1 тачка 5 Закона о парничном поступку одлучио је као у другом ставу изреке.

Међутим, основано се жалбом туженог указује на погрешну примену материјалног права приликом одлучивања о трошковима парничног поступка решењем садржаним у седмом ставу изреке побиијане пресуде.

Одредбом члана 154 став 1 Закона о парничном поступку прописано је да ће суд приликом одлучивања који ће се трошкови накнадити странци, узети у обзир само оне трошкове који су били потребни ради вођења парнице. О томе који су трошкови били потребни, као и о висини трошкова, одлучује суд ценећи све околности. Одредбом члана 163 став 1 Закона о парничном поступку прописано је да о накнади трошкова одлучује суд на одређени захтев странке, а ставом 2 истог члана је прописано да је странка дужна да у захтеву определи врсту и износ трошкова за које тражи накнаду.

Тужиоцу за вођење ове парнице, према успеху у спору, применом члана 153, члана 154, члана 163 и члана 165 став 2 Закона о парничном поступку припада накнада трошкова првостепеног поступка за предузете парничне радње од стране пуномоћника из реда адвоката и то за састав тужбе у износу од 6.000,00 динара, за један образложени поднесак износу од 6.000,00 динара (поднесак од 1.2.2019. године којим се пуномоћник тужиоца изјаснио на одговор на тужбу) за заступање на четири одржана рочишта у износу од по 7.500,00 динара, за приступ на три неодржана рочишта у износу од по 4.500,00, као и на име судске таксе за тужбу и првостепену пресуду у износу од по

17.221,67 динара, укупно 83.943,34 динара, све према важећој Адвокатској тарифи и Таксеној тарифи, са законском затезном каматом од наступања извршности одлуке, па до исплате сагласно одредби члана 277 став 1 и члана 324 став 2 Закона о облигационим односима. Тужилац нема право на накнаду трошкова за састав образложеног поднеска од 20.5.2020. године, јер је техничке природе и не представља поднесак који је у смислу члана 154 став 1 Закона о парничном поступку нужен и потребан трошак ради вођења парнице, због чега трошкови састава истог нису признати. Тужилац нема право на накнаду трошкова за приступ на укупно 4 неодржана рочишта, с обзиром да према стању у списима, рочиште од 2.6.2020. године није одржано на сагласан предлог странака. Тужиоцу не припадају трошкови у висини судске таксе за тужбу и пресуду у износу од по 17.621,00 динара, који су одмерени према висини постављеног захтева, с обзиром да се сходно члану 153 став 2 Закона о парничном поступку код делимично усвојених новчаних захтева и адвокатски трошкови и трошкови судских такси накнађују сразмерно успеху у спору, односно према вредности усвојеног дела захтева. Како је у конкретном случају тужилац успео у спору са износом од 371.083,64 динара, то према Тарифном броју 1 став 1 тачка 3 Таксене тарифе такса за тужбу и одлуку износи по 17.221,67 динара.

На основу изнетог, применом члана 401 тачка 3 Закона о парничном поступку, одлучено је као у трећем ставу изреке.

Како је тужени у жалбеном поступку успео у сразмерно незнатном делу, то је применом члана 165 став 1 у вези са члановима 153 став 1 Закона о парничном поступку одбијен као неоснован њен захтев за накнаду трошкова другостепеног поступка, одлуком садржаном у четвртном ставу изреке.

Председник већа-судија
Сања Агатоновић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић